

מדינת ישראל

משרד הפנים - מינהל התכנון

אגף הנחיות ותקנות תכנון ובניה

דברי הסבר לתקנות התכנון והבניה (התקנת מקומות חניה) התשס"ט - 2009

מזה למעלה מעשור, עוסקים בממשלה, במשרד התחבורה, במשרד הפנים, במועצה הארצית לתכנון ובניה ובועדת המשנה לתקנות בניה בנושא צמצום מקומות חניה ותקן החניה בסמוך לצירי תחבורה ציבורית במרכזי המטרופולין.

ביום 20.10.98 התקבלה החלטת המועצה הארצית המאמצת את עקרונות מדיניות פיתוח התחבורה היבשתית על מרכיביה, לרבות מדיניות פיתוח חניה לפיה היקף מקומות החניה בשימושי קרקע שאינם למגורים יצטמצם במיוחד בסמוך לאזורים המשורתיים על ידי מערכת הסעת המונים.

בעקבות החלטה זו מינתה ועדת המשנה לתקנות ונהלים של המועצה הארצית צוות עבודה אשר גיבש עקרונות להצעת תקנות חדשות, שרוכזו במסמך הנחיות לתקנות. במסמך זה נקבעה מדיניות חניה שונה לחלוטין מהמדיניות הקיימת, ולפיה יקבעו מקומות החניה תוך הבחנה בין אזורים שונים על פי מידת קרבתם למטרופולין ולמערכת הסעת המונים: גלעין המטרופולין או מע"ר, פריפריה של המטרופולין ופריפריה ארצית.

ביום 10.4.03 וביום 10.7.03 דנה ועדת המשנה בהמלצות צוות העבודה וקבעה הנחיות בענין מועדי מימוש תקן החניה המופחת, במיוחד ביחס למועד תחילת הפעלתן של מערכות להסעת המונים. במקביל, נדחה שוב ושוב קידום של פרויקטים למערכות הסעת המונים, ונתגלעו חילוקי דעות בין משרד הפנים למשרד התחבורה באשר לעיתוי מימוש תקן החניה המופחת. ביום 30.5.04 הבהיר שר הפנים דאז, כי לא יחתום על התקנות עד להוכחת קידום משמעותי של ביצוע פרויקטים למערכות הסעת המונים.

עם התקדמות הפיתוח של מערכות הסעת המונים בתל אביב, בחיפה ובירושלים, ובהסתמך על הסכמות מחודשות בין שרי התחבורה והפנים, הוחלט כי יש מקום להמשיך ולקדם תקנות לענין מקומות חניה. בפרק הזמן שחלף, נתקל האגף להנחיות ולתקנות תכנון ובניה בקשיים רבים בעריכת ההחלטות, ההנחיות והעקרונות לפורמט של תקנות. בסופו של דבר, ובעבודה משותפת עם גב' בינת שוורץ נערכו התקנות המצורפות, אשר נדונו בוועדת המשנה בשיבותיה מיום 6.11.08 ומיום 10.12.08.

העקרונות הכלליים העומדים בבסיס התקנות הם עידוד הנסיעה בתחבורה ציבורית, בין היתר על ידי הפחתת מקומות החניה באזורים הסמוכים למערכת הסעת המונים, ועל פי מידת קרבתם לתחנה: אזור א' – מרחק אווירי של 350 מ' מתחנה במערכת להסעת המונים, ואזור ב' – מרחק אווירי שבין 350-650 מ' מתחנה בערכת להסעת המונים. באזורים אלה נקבעו מקסימום מקומות חניה המותרים, ללא אפשרות לתוספת מקומות חניה מעבר לכך.

מדינת ישראל
משרד הפנים - מינהל התכנון
אגף הנחיות ותקנות תכנון ובניה

בנוסף, נערכה הבחנה בין ישובי גלעין המטרופולין, ישובי פריפריה מטרופולינית, וכל שאר אזורי הארץ. הגדרות היישובים נקבעו בהתבסס על הוראות תמ"א 35.

התקנות באות במקומן של תקנות התקנות הקיימות, אולם הנחת היסוד בהן שונה. בעוד שלפי התקנות הקיימות מקומן של הוראות בדבר התקנת מקומות חניה הוא בתכנית, והתקנות באות לתת מענה כאשר לא נקבעו הוראות בעניינים אלה בתכנית, על פי התקנות החדשות מוסדרים תקני החניה בתקנות, וכל תכנית והיתר בניה יהיו כפופים להן.

התקנות החדשות מכילות הוראות בדבר חובת התקנת מקומות חניה לאופניים ולאופנועים וכן את כל ההוראות הכלליות אשר נקבעו בתקנות הקיימות כגון הוראות בענין חניונים, הקמת חניון ציבורי, כופר חניה וכד'.

על פי הוראות המעבר, תכנסנה התקנות לתוקף באופן הדרגתי על פי התקדמות ביצוע העבודות להקמת מערכת הסעת ההמונים. בשלבי הביניים, יחושבו מקומות החניה הנדרשים על פי התקנות הקיימות, אולם מקומות החניה העודפים על אלו שנקבעו בתקנות החדשות יתוכננו באופן שבו ניתן יהיה להסב אותם לשימוש אחר. הסבת השימוש תתאפשר לאחר הפעלת מערכת הסעת ההמונים.